

**Patientsäkerhetsberättelse
För Vilhelmina kommun
2025**

2026-02-19

Sara Danielsson Verksamhetsansvarig skolchef HSL § 29

Carina Puimunen Mattsson, Medicinskt ledningsansvarig Skolsköterska HSL §

Lena Svedjehed, Psykologiskt ledningsansvarig Psykolog HSA §

Diarienummer

Inledning

Enligt patientsäkerhetslagen

(https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientsakerhetslag-2010659_sfs-2010-659/) och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

(<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/20119-om-ledningssystem-for-systematiskt-kvalitetsarbete/>) ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Syftet med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten. Den ska vara färdigställd senast den 1 mars varje år och finnas tillgänglig för den som önskar ta del av den.

Vilhelmina kommun är vårdgivare för den del av elevhälsan som styrs av hälso- och sjukvårdslagen. I patientsäkerhetsberättelsen ska det framgå hur patientsäkerhetsarbetet har bedrivits under föregående kalenderår. Syftet med patientsäkerhetsberättelsen är att vården ska bli säkrare. Säkrare vård ska leda till färre vårdskador och ökar därmed patientsäkerheten. Denna patientsäkerhetsberättelse omfattar professioner i skolans medicinska elevhälsa som lyder under hälso- och sjukvården som skolsköterska, skolläkare och skolpsykolog inom Vilhelmina kommuns grundskolor samt skolsköterska på Södra Lapplands gymnasium.

I "Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården" formuleras visionen: *God och säker vård – överallt och alltid.*

Den övergripande målsättningen är att: *Ingen patient ska behöva drabbas av vårdskador.*

Handlingsplanen uppmanar till att: *Agera för säker vård* och *Tillsammans skapar vi en säker vård som signalerar att detta är ett gemensamt arbete.*

Källa: Socialstyrelsen ”Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården 2020–2024”

Innehåll

SAMMANFATTNING	4
GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD	5
Engagerad ledning och tydlig styrning	5
Övergripande mål och strategier	5
Organisation och ansvar	7
Samverkan för att förebygga vårdskador	8
Informationssäkerhet	9
Strålskydd	10
En god säkerhetskultur	11
Adekvat kunskap och kompetens	11
Patienten som medskapare	12
AGERA FÖR SÄKER VÅRD	13
Öka kunskap om inträffade vårdskador	16
Tillförlitliga och säkra system och processer	16
Säker vård här och nu	16
Riskhantering	17
Stärka analys, lärande och utveckling	17
Avvikelser	
Analys	18
Klagomål och synpunkter	19
Öka riskmedvetenhet och beredskap	19
MÅL, STRATEGIER OCH UTMANINGAR FÖR KOMMANDE ÅR	19
BILAGA 1. Exempel på hur mått kan sammanställas och presenteras under rubriken Agera för säker vård, utifrån ett systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.	20

SAMMANFATTNING

Arbetet med att säkra en god kvalitet i elevhälsoarbetet och en god patientsäkerhet inom elevhälsans medicinska enhet pågår kontinuerligt. I patientsäkerhetsberättelsen sammanfattas identifierade risker, säkerhetsarbete och genomförda kvalitetsförbättrande åtgärder under 2025.

Följande mål sattes för verksamheten i Elevhälsans medicinska insats (EMI) under 2025:

- Att identifiera och skriva avvikelser som skett under året.
- Att utveckla journalsystemet Prorenata och utveckla systemet med mallar, sökord, för ökad patientsäkerhet, samt att förbättra dokumentationen.
- Att fortsätta föra in det förebyggande och främjande arbetet på gruppnivå i förskoleklass, åk 4, åk 7 samt år 1 på gymnasiet i samband med hälsosamtalet som sker i samverkan med Region Västerbotten.
- Ett ledningssystem har upprättats för EMI som styrdokument, liksom rutiner för skolsköterskor i Vilhelmina kommun har upprättats. Patientsäkerhetsarbetet pågår fortlöpande med påfyllnad av nya och förtydligande av befintliga rutiner.

EMI har identifierat fler avvikelser under 2025 jämfört med 2024 där det inkom sex avvikelser till att i år 2025 har det identifierats totalt nio avvikelser. Det har skrivits åtta avvikelser i grundskolan fyra handlar om vaccinationer där fel dos skrivits in vid vaccinatonsstillfället. Vid två tillfällen handlade avvikelserna om felinmatad information som hamnade på fel elev, en avvikelse handlade om uteblivet remissvar. På gymnasiet skrevs en avvikelse utifrån att information inte kommit fram till alla berörda i elevhälsan som behövt känna till informationen för att ge rätt stöd. Det har vid behov upprättats rutiner för att minimera risken att samma fel ska upprepas.

Via journalsystemet Prorenata skickar skolsköterskorna avvikelser eller klagomål till MLA som utreder och återkopplar avvikelserna till skolsköterskorna på deras yrkesgemensamma träffar (YGT). Målet för 2025 är att avvikelserna sänds skyndsamt till verksamhetschef för kännedom, via journalsystemet Prorenata, detta förfarande är nytt för 2025.

Den medicintekniska utrustningen slits med tiden, genom att årligen kalibrera utrustningen så vet skolsköterskorna att utrustningen fungerar och uppvisar valida värden. Det är upprättat ett avtal med en medicinteknisk konsultfirma (OneMed).

Metodbok är under uppbyggnad i väntan på detta använder skolsköterskorna i Vilhelmina kommun Umeå kommuns metodbok som utgår från gällande lagar och förordningar samt att vi tillhör samma Region därav är det möjligt för oss att använda oss av deras Metodbok i väntan på att Vilhelminas Metodbok färdigställs och är anpassad utifrån lokala rutiner. Det finns även lokalt upprättade rutiner som skolsköterskorna tar del av via driven.

MLA och skolsköterskorna uppdaterar regelbundet årshjul, det nya målet är att genomföra en journalgranskning årligen, granskningen har genomförts under 2025.

MLA har kontrollerat att varje enskild skolsköterska har hunnit med sitt lagstadgade arbete, som vaccinationer, hälsobesök och signering av dokumentation. Kontrollerna genomfördes via Prorenatas smarta checklistor samt genom loggkontroller. Alla skolsköterskor genomförde sitt lagstadgade arbete under 2025.

En upphandling av ny skolläkare skedde under våren 2025 och denne har skrivit på kontrakt fram till årsslutet av 2026 med möjlighet till förlängning.

GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD

För att kunna nå den nationella visionen ”God och säker vård – överallt och alltid” och det nationella målet ”ingen patient ska behöva drabbas av vårdskada”, därav har fyra grundläggande förutsättningar identifierats i den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet.

Engagerad ledning och tydlig styrning

En grundläggande förutsättning för en säker vård är en engagerad och kompetent ledning och tydlig styrning av uppdraget för elevhälsans medicinska insats (EMI) och hälso- och sjukvården som bedrivs. Kommunikation och informationsutbyte sker mellan skolor, samarbetsområden samt med andra vårdgivare, huvudmän, patienter, vårdnadshavare och externa samarbetspartners och behöver fungera säkert och ändamålsenligt.

Övergripande mål och strategier

PSL 2010:659, 3 kap. 1 §, SOSFS 2011:9, 3 kap. 1-3 §

Skolan styrs i all verksamhet, inklusive Elevhälsans medicinska insats (EMI), av olika måldokument på olika nivåer.

Global nivå

- FN:s barnkonvention <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten>
- EU:s Hälsoprogram

Nationell nivå

Skollagen och hälso- och sjukvårdslagen är de två ramlagar som styr EMI:s verksamhet.

Skollagen (2010:800) fastslår att:

- Det ska finnas elevhälsa för elever i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, sameskola, specialskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola.
- Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologisk, psykosociala och specialpedagogiska insatser.
- Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande.
- Elevhälsan ska stödja elevernas utveckling mot målen.

För att uppnå detta är det bland annat viktigt att:

- Vid hälsobesöket tidigt identifiera problem eller symtom hos elever, som kan innebära att de är i behov av insatser.
- Aktivt bistå elever i behov av särskilt stöd.

- Arbeta för en säker och god arbetsmiljö och trygg lärmiljö för eleverna.
- Uppmärksamma förhållanden i dess närmiljö som kan innebära ökad risk för skador och ohälsa, utsatthet eller kränkning.
- Tillföra psykologisk och medicinsk omvårdnadskompetens som stöd till det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete.
- Samarbeta med elever, vårdnadshavare, övrig skolpersonal samt vid behov samverka med socialtjänst och hälso- och sjukvård.
- Arbeta för att ge eleverna kunskap om hälsosamma levnadsvanor och faktorer som bidrar till ohälsa.
- Bevaka vaccinationstäckning och fullgöra vaccinationer enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer.
- Tillse att skolsköterskans, skolläkarens och skolpsykologens kunskap om elevernas hälsa samt att hälsofrämjande faktorer tas tillvara i elevhälsoarbetet.

Kommunal nivå

- Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete för EMI i grundskolan och för skolsköterskan på södra Lapplands gymnasieförbund i Vilhelmina.
- Uppdragsplan - Södra Lapplands gymnasieförbund.
- Ledningssystem för elevhälsans medicinska och psykologiska insatser.
- Metodbok för EMI i grundskola och gymnasieskola
- Verksamhetsberättelse för EMI

Vårdgivaren ska planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att kraven på god och säker vård upprätthålls (HSL 2017:30). Vårdgivaren ansvarar för att det finns ett ledningssystem för verksamheten. Det ska användas systematiskt och fortlöpande, för att utveckla och säkra verksamhetens kvalitet. De övergripande målen för patientsäkerhetsarbetet inom EMI är följande

- Att ha rutiner för medicinska och psykologiska bedömningar och handlingar så att de utförs på ett kvalitetssäkert sätt i enlighet med lagar och föreskrifter.
- Att ha möjlighet att erbjuda alla elever medicinska och psykologiska insatser som de har rätt till.
- Att ha rutiner och en organisation som möjliggör fullgörandet enligt Socialstyrelsens riktlinjer för EMI och skollagens riktlinjer för elevhälsa.
- Att ha en organisation där man uppmärksammar och rapporterar tillbud, risker och avvikelser samt ser dem som en möjlighet för utveckling av patientsäkerhetsarbetet.
- Att ha tydliga rutiner och en organisation där EMI och psykolog kan planera, utföra och utvärdera sitt arbete löpande under året.

Mål för elevhälsans medicinska insats (EMI) är att främja elevers hälsa, lärande och utveckling mot utbildningens mål. Det sker bland annat genom att

- Erbjudna och genomföra hälsobesök med elever i förskoleklass, åk 4, åk 7 och år 1 på gymnasiet samt screeningundersökningar och att följa basprogrammet i övriga årskurser.
- Erbjudna och genomföra vaccinationer enligt nationella barnvaccinationsprogrammet till samtliga elever i åk 2, 5 och åk 8 samt kompletterande uppvaccinering enligt samma program som vid behov sker till gymnasieelever liksom till nyanlända elever.
- Delta i skolornas elevhälsoarbete där EMI deltar med den medicinska kunskapen.

Mål för elevhälsans psykologiska insatser är att främja elevers hälsa, lärande och utveckling mot utbildningens mål. Det sker bland annat genom att

- Delta i skolornas elevhälsoarbete där psykolog bidrar med sin psykologiska kunskap.

Organisation och ansvar

PSL 2010:659, 3 kap. 1 § och 9 §, SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 § p 1

Vårdgivare

Vilhelmina kommun är vårdgivare och ska tillhandahålla elevhälsa till alla elever i grundskola, gymnasieskola och anpassad grund- och gymnasieskola. Huvudmannen är ansvarig för att elevhälsan bedrivs i enlighet med bestämmelserna i skollagen. Vårdgivaren ska planera, leda och kontrollera verksamheten inom ledningssystemet för kvalitet på ett sätt som leder till att kraven på en säker vård i Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) uppfylls. Detta innebär att vården särskilt ska vara av god kvalitet och bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet, med en god hygienisk standard, tillgodose elevernas behov av trygghet, kontinuitet och säkerhet, bygga på respekt för elevernas självbestämmande och integritet, främja goda kontakter mellan eleven och EMI/skolpsykolog. Händelser som har eller hade kunnat medföra vårdskada, ska utredas av vårdgivaren.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) är tillsynsmyndighet för EMI och skolpsykolog. Vid händelse som har eller har kunnat medföra allvarlig vårdskada ska detta anmälas till IVO. Vårdgivaren ansvarar för att utse ansvarig för anmälan enligt Lex Maria. Klagomål och synpunkter på verksamheten från en elev, vårdnadshavare eller annan närstående ska tas emot och hanteras på lämpligt sätt. De ska ges möjlighet att delta i patientsäkerhetsarbetet vid den inträffade händelsen. Vårdgivaren ansvarar för att verksamhetschef för de medicinska insatserna i elevhälsan utses om denne själv inte är legitimerad inom HSL.

Verksamhetschef

Verksamhetschef för EMI fullgör vårdgivarens uppdrag och har helhetsansvaret för vårdgivaruppdraget enligt hälso- och sjukvårdslagen och mot kommunstyrelsen. Verksamhetschefen har det samlade ansvaret för hälso- och sjukvården i elevhälsan och ska säkerställa att patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet i vården tillgodoses. Verksamhetschefen planerar, leder, kontrollerar, dokumenterar, redovisar resultat och följer upp patientsäkerhetsarbetet samt ansvarar även för att säkerställa att medarbetare har rätt behörighet och kompetens. Denne får uppdra enskilda

ledningsuppgifter åt sådana befattningshavare inom verksamheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra dessa.

Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska, MLA

Verksamhetschefen för EMI i Vilhelmina kommun har genom överlåtelse uppdragit vissa definierade ledningsuppgifter som omfattas av HSL till MLA, i enlighet med Hälso-och sjukvårdförordningen (HSF 2017:80 4:5). Ledningsuppgifterna finns beskrivna i överlåtelse och omfattar främst att kvalitetssäkra professionernas arbetsprocesser, metoder och insatser. Där ingår bland annat att tillsammans med verksamhetschef upprätta patientsäkerhetsberättelse, utarbeta och utveckla metodunderlag för EMI, avvikelshantering, systematisk logguppföljning, utveckla god kvalitet i vårdprocesser och journalföring, samt tillsammans med verksamhetschef göra anmälningar enligt Lex Maria.

Hälso-och sjukvårdspersonal

Elevhälsans medicinska och psykologiska insats styrs både av skollagen och hälso-och sjukvårdslagen. Skolsköterskor är anställda av verksamhetschefen och utför sitt dagliga arbete på tilldelad skolenhet inom grund- och gymnasieskolan liksom MLA, skolläkare och skolpsykolog. EMI är en självständig verksamhetsgren i förhållande till övriga elevhälsan och den särskilda elevstödjande verksamheten i övrigt. EMI utgörs av skolsköterskor och skolläkare samt den del av skolpsykologernas uppdrag som regleras av HSL.

Varje legitimerad hälso-och sjukvårdspersonal arbetar under eget yrkesansvar enligt kap. 6 i Patientsäkerhetslagen (PSL) och bär själv ansvar för att arbetet utförs i överensstämmelse med gällande lagar, vetenskap och beprövad erfarenhet. De har skyldighet att bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls, delta i det systematiska kvalitetsarbetet, följa rutiner och processer i metodunderlaget för HSL-professioner samt rapportera avvikande händelser och risker.

Skolsköterskor och skolläkare arbetar från Umeås metodbok som är tillgänglig i Driven och som delas med skolsköterskor och skolläkare.

Andra stödfunktioner är dokumentationssystemet Prorenata som MLA är systemförvaltare och administratör för. MLA genomför utveckling av systemets mallar samt informerar vidare till övriga skolsköterskor, skolläkare när tex Prorenata genomfört konfigureringar och nya funktioner.

Skolsköterskor och skolläkare har ett samlat ledningssystem. För skolpsykolog finns riktlinjer för dokumentation i separata beskrivningar.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS 2011:9 4 kap. 6 § och 7 kap. 2 § p 3

Samverkan sker med olika aktörer, verksamheter och på olika nivåer, genom hela hälso-och sjukvårdsdelen av elevhälsan. Brister i samverkan kan innebära risker för oönskade händelser som kan leda till vårdskador.

Samverkan sker med olika enheter inom Region Västerbotten (RVB), andra kommunala förvaltningar och övriga aktörer som kan vara aktuella där behov av samverkan finns. Samverkan sker genom strukturerade mötesformer, genom skrivna rutiner och genom personlig kontakt i det dagliga arbetet.

Extern samverkan sker genom följande avtal och överenskommelser: Samverkansrutin mellan skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård vid psykisk ohälsa hos barn och unga (SAMSSS); Läns gemensam samverkansrutin och ansvarsfördelning gällande utredningar av barns läs- skriv och språkförmåga; Länsrutin för tidig upptäckt vid risk- eller missbruk hos barn och ungdomar Västerbotten; Rutin för arbetet med barn och unga i Västerbotten med sexuell beteendeproblematik; Ny länsrutin för 2025; Egenvårdsplan samt SIP barnets plan, läns gemensam överenskommelse mellan regionen och kommunerna i Västerbottens län.

Fortlöpande sker samverkan mellan hälsocentral, socialtjänst och skola inom ramen för Hälsa, lärande och trygghet (HLT) i kommunen.

Samverkan finns med Region Västerbotten (RVB) i form av en arbetsgrupp kring avvikelshantering. MLA får kännedom kring detta vid regionens elevhälsomöte och medicinskt ledningsansvarig EH/MLA möte som sker två gånger per år.

Samverkan och samarbete sker med Region Västerbotten och kommunens samverkanspartners gällande förskrivning av fysisk aktivitet på recept (FAR). Där Region Västerbotten är behjälplig med utbildning och material till skolsköterskor, regelbundna träffar sker för samverkan.

I samverkan mellan folkhälsoutvecklare inom Region Västerbotten och MLA i Umeå och Skellefteå sker en kontinuerlig utveckling av läns gemensamma rutiner och riktlinjer. Utvärdering av den digitala hälsoenkäten sker årligen. MLA och skolsköterskor bidrar i denna utveckling genom att besvara frågor från utvecklingsgruppen.

Det finns ett upprättat ramavtal med Adda, SKR, vid inköp av nationellt upphandlade vacciner enligt de rekommendationer som ligger till grund för Nationella barnvaccinationsprogrammet.

På gymnasiet fordonsprogram finns en samverkan mellan skola och Vilhelmina vårdcentral som genomför spirometrikontroller, eleverna kan begära ut tjänstbarhetsintyg från skolan enligt Arbetsmiljöverkets riktlinjer.

Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1 §

Grundläggande information kopplad till Utbildningsförvaltningens verksamhet är viktig och behöver hanteras på ett säkert sätt. Därför måste informationen skyddas så att den

alltid finns när vi behöver den, att vi kan lita på att den är korrekt och inte manipulerad eller förstörd samt att endast behöriga personer kan ta del av den. Det kan beskrivas med tillgänglighet, riktighet och konfidentialitet. Informationssäkerhet omfattar såväl ”mjuka” faktorer (attityder, regler, kunskap, beteenden, rutiner) som fysiska och tekniska åtgärder (IT-säkerhet, tillträde, behörigheter) Arbetet med informationssäkerhet utgår ifrån en internationell standard (ISO/IEC 27001:2017, ledningssystem för informationssäkerhet) som är vedertagen inom offentlig verksamhet i Sverige.

Följande verktyg och metoder används i systematiskt arbete med informationssäkerhet:

- Beskriva processer
- Informationshanteringsplan
- Genomför informationssäkerhetsklassning
- Uppföljning av avvikelser och incidenter
- Informationssäkerhetskrav i upphandlingar

Följande verktyg och metoder används i det systematiska kvalitetsarbetet och informationssäkerhet:

- Beskriver processer
- Uppföljning av avvikelser och klagomål
- Informationssäkerhetskrav vid upphandlingar

EMI och skolpsykolog dokumenterar elevinsatser i Prorenata, ett dokumentation- och journalsystem med tvåfaktorsinloggning och behörighetsbegränsningar. Automatisk utloggning från journalsystemet sker efter en viss inaktiv tid. Personuppgifter som behandlas är namn, personnummer, adress, telefonnummer, skola och klassplacering. Det finns även information om familjeförhållanden, hälsoinformation samt uppgifter om vårdnadshavare.

För behörighet till journalsystemet krävs en anställning eller konsultuppdrag som skolsköterska, skolläkare, logoped (ej aktuellt för närvarande) eller skolpsykolog inom Vilhelmina kommuns skolor. Beställningen görs av verksamhetschef och användarbehörighet skapas av MLA. Skolsköterskor har endast behörighet till de journaler på den skola där de utför sitt dagliga arbete. MLA utför egenkontroll genom loggranskning av obehöriga inloggningar.

Arkivskåp för journalhandlingar i pappersform finns för alla skolsköterskor samt i Vilhelmina kommuns arkiv. MLA utbildar EMI-personal i Prorenata journalsystem. Journaladministratör tillika MLA skapar rutiner i för att säkerställa god och säker dokumentation.

Dokumenthanteringsplan är fastställd, därmed kan inskannade dokument strimlas efter att vederbörande skolsköterska har säkerställt att det skannade dokumentet är tydligt och läsbart.

Strålskydd

SSMFS 2018:5 3 kap. 13 §

Ej aktuellt för vår verksamhet

En god säkerhetskultur

En grundläggande förutsättning för en säker vård är en god säkerhetskultur. Organisationen kan ge förutsättningar för en kultur som främjar säkerhet. En god säkerhetskultur innebär att alla är medvetna om och uppmärksamma på de risker som finns eller kan uppstå. God säkerhetskultur kännetecknas av ett aktivt arbete med att identifiera risker och skador samt ett aktivt arbete med att minska risker och skador, ett öppet arbetsklimat där personalen tryggt kan rapportera, diskutera och ställa frågor om säkerhet. Det förutsätter ett förhållningssätt där man inte skuldbelägger varandra samt en organisation där man ser avvikelser som en möjlighet att förbättra verksamheten och att lära av negativa händelser. Avvikelse återkopplas vid yrkesgruppträffar av identifierade på rapportör och skola om så är nödvändigt.

Användandet av årshjul för respektive kompetens och på respektive skola underlättar säkerhetskulturen. Genom att vi infört ett användarvänligt dokumentationssystem som uppfyller de behov som finns i nuläget och kan utvecklas efter EMI's behov ökar säkerheten i det dagliga arbetet.

I Vilhelmina kommun är verksamhetschef ansvarig för anställning av skolsköterska på respektive skola, likaså gäller för anställning av skolläkare och skolpsykolog. Varje ny skolsköterska träffar MLA för information om skolsköterskans uppdrag, basprogram, avvikelshantering, behörigheter, HSAID, skyddade personuppgifter, Vägledning för elevhälsan, information och behörighet till journalsystemet Prorenata.

Skolpsykologen har riktlinjer för dokumentation och för IF-utredningar samt för det systematiska kvalitetsarbetet.

Skolläkare och skolpsykolog skriver avvikelser på samma sätt som skolsköterskorna, detta görs via journalsystemet Prorenata. MLA utreder avvikelser och analyserar och gör bedömning av åtgärder. Samråd med verksamhetschef sker vid behov. Avvikelsen återkopplas till den berörde och till de som har behov av att känna till händelsen och åtgärderna. Avvikelsen sparas i journalsystemet Prorenata. Yrkesträffar är ett forum för reflektion och lärande utifrån inkomna avvikelser.

Adekvat kunskap och kompetens

En grundläggande förutsättning för en god och säker vård är att det finns tillräckligt med personal som har adekvat kompetens och goda förutsättningar för att utföra sitt arbete. Anställande chef ansvarar för att säkerställa kompetens och erbjuder stöd i rekryteringsprocessen.

Yrkesspecifika representanter ansvarar huvudsakligen för introduktion efter uppdrag från skolchef. Socialstyrelsens (SoS) och Skolverkets samlade ”Vägledning för elevhälsan” är en grund i introduktionen och fungerar som arbetsverktyg och uppslagsbok. Basprogrammet för EMI finns beskrivet i metodboken och finns som struktur i journalsystemet Prorenata. Webbutbildningar sker fortlöpande under året.

Yrkesträffarna syftar till att vara ett stöd och att skapa en god kvalitet och säkerhetskultur för EMI's professioner. Det bidrar till att skapa likvärdighet på EMI's insatser på de olika skolorna. Genom samverkan skapas likvärdighet mellan skolorna och skapar en röd tråd som ger en god och säker vård för elever och vårdnadshavare under barnets skolgång. På yrkesträffarna går man igenom inkomna avvikelser och lyfter frågor som utvecklar verksamheten. Var och en ger en nulägesbild om hur det dagliga arbetet fortlöper utifrån årshjulet. Syftet är att ge varandra kollegialt stöd och ett tillfälle att utbyta erfarenheter samt delge varandra information om aktuella frågor. Yrkesträffarna planeras in ca 1 gång i månaden.

Patienten som medskapare

Patienten i skolan är alla elever från förskoleklass genom grundskola och gymnasiet samt alla elever i anpassad grund- och gymnasieskola. En grundläggande förutsättning för en säker vård är att patienten och de närstående är delaktiga. Det innebär ett nära samarbete mellan EMI/skolpsykolog och elev, vårdnadshavare samt andra för eleven viktiga vuxna, det är en förutsättning för en god och säker vård. Inom Vilhelmina kommuns skolor finns det 568 elever som går i F-9 där anpassad grundskola är en del i verksamheten. På gymnasieskolan går det 249 elever, totalt gick det 817 elever från F-9 och anpassad grundskola och gymnasieskola vid årets slut 2025.

Vården blir säkrare när patienten i detta fall eleven är välinformerad, deltar aktivt i sin vård och ska så långt det är möjligt utformas och genomföras i samråd med eleven. Att eleven bemöts med respekt skapar tillit och förtroende. Det innebär att allt efter elevens ökade ålder och mognad ska hänsyn tas till elevens integritet och rätt till självbestämmande, även när det inte stämmer med vårdnadshavarens uppfattning. Under gymnasietiden kan eleven därför i stor utsträckning ta egna beslut som utlämnande av sin journal eller vilka vaccinationer som eleven önskar ta del av.

Inom kommunens skolor lämnas skriftlig och/eller muntlig information till vårdnadshavare och elever om EMI's uppdrag samt utifrån basprogrammet. Information ges i samband med föräldramöten, inför vaccinationer och hälsosamtal. Information skickas via skolplattformen Quiculum eller via journalsystemet Prorenata.

Inför utredning, remiss, vaccinationer samt övriga individinsatser som faller under Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) inhämtas samtycke av vårdnadshavare, gymnasieelever får efter mognadsbedömning själva ta beslut. I genomförande av alla typer av utredningar inhämtas både vårdnadshavares och elevers perspektiv.

PSL 2010:659 3 kap. 4 §

Genom individuella hälsosamtal har skolsköterskan god möjlighet att fånga elevernas mående och synpunkter kring insatser eller vårdkontakter. Dessa föregås av information till vårdnadshavare som kan höra av sig om de vill delge information inför samtalet, skolsköterskan hör av sig om det är något som behöver informeras om eller samverkas kring.

I förskoleklass deltar oftast vårdnadshavare i hälsosamtalet och i åk 4 kan de delta om de så önskar. I åk 7 och år 1 på gymnasiet kommer eleverna som regel själva till hälsosamtalet.

Gymnasieeleverna som nått åldern 16–20 år bestämmer i de flesta fall vem de vill involvera i sitt ärende. EMI har tystnadsplikt och följer därför ungdomarnas önskemål. Undantag är de fall ett barn eller ungdom får illa, då görs en anmälan till Socialtjänsten enligt SoL 14 kap. §1. På anpassad grundskola följer ofta assistent eller annan viktig vuxen, som känner eleven väl till hälsosamtalet, även vårdnadshavare kan delta om de så önskar.

Eleverna får information om elevhälsan de första skolveckorna på gymnasiet. De inbjuds att kontakta skolsköterskan vid öppen mottagning eller att boka tid via mobil som att ringa eller skicka sms. Alla elever erbjuds hälsosamtal i år 1 på gymnasiet. De erbjuds även att komplettera sitt vaccinskydd för att följa det nationella barnvaccinationsprogrammet om de inte har följt programmet.

Det finns upprättade rutiner via journalsystemet Prorenata för tex utskick av samtycke till vaccination, inhämtade av hälsodeklaration. Vid kost och allergier finns en e-tjänst på kommunens webbplats upprättad, där kan vårdnadshavare eller elever på grundskolan och gymnasieskolan fylla i ansökan om specialkost för att deras barn ska få en säker måltid i skolan.

Skolsköterskorna deltar oftast vid föräldramöte för att delge information samt att ta emot synpunkter och frågor från vårdnadshavarna.

Klagomål och synpunkter från elever och anhöriga lämnas via Vilhelmina kommuns hemsida enligt upprättade rutiner.

AGERA FÖR SÄKER VÅRD

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2 §, 7 §, 8 §, 7 kap. 2 § p 2, PSL 2010:659, 3 kap. 10 §

Vårdgivaren ska utöva egenkontroll, vilket ska göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att vårdgivaren ska kunna säkra verksamhetens kvalitet. Egenkontrollen är en systematisk uppföljning av den egna verksamheten och kontroll av att den bedrivs enligt de processer och rutiner som ingår i ledningssystem och metodboken. Egenkontrollen kan även innefatta jämförelser av verksamhetens nuvarande resultat med tidigare resultat, i jämförelse med andra verksamheter, nationella och regionala uppgifter. För att följa upp och säkra EMI's verksamhetskvalitet görs egenkontroller enligt nedan.

Egenkontroll, SOSFS 2011:9 5 kap 2§, 7 kap. 2§ p2	omfattning
Behörighetsloggar i Prorenata journalsystem	1 ggr/ månad av MLA.
Avvikelse rapport med sammanställning och återkoppling	Analys sker av MLA Återkoppling sker under yrkesgruppträffar, samt vid PSB årligen.
Temperaturkontroll medicinskskåp	Skolsköterskor får larm som utlöses om temperaturen sjunker eller överstiger en viss

	temperatur, detta meddelas till vederbörandes mail på Volgsjöskola och Hembergsskolan.
Kalibrering av medicinteknisk apparatur	Vid höstterminsstart sep-okt, årligen.
Inlämning av riskavfall (stickande och skärande) lämnas i en säker låda hos MLA.	MLA skickar lådan med riskavfall till kronans apotek för vidare destruktion när lådan är fylld.
Utarbetande och revidering av rutiner i Metodbok	MLA i samråd med skolsköterskor/skolläkare/skolpsykolog och verksamhetschef
Genomgång att alla skolsköterskor genomfört planerade vaccinationer	MLA kontrollerar i journalsystemet Prorenata att eleverna följer Nationella barnvaccinationsprogrammet. MLA återkopplar till vederbörande skolsköterska för uppföljning av avvikelser.
Genomgång att alla skolsköterskor genomfört planerade hälsosamtal	MLA kontrollerar i journalsystemet Prorenata att eleverna genomfört hälsosamtalet. MLA återkopplar till vederbörande skolsköterska för uppföljning av avvikelser.
Utgångna läkemedel lämnas till MLA, kontroll sker vid skolstart och efter behov	MLA skickar lådan för utgångna läkemedel tillsammans med riskavfall. Lådan lämnas till Kronans apotek för vidare destruktion.

Utifrån egenkontroll, avvikelser, dialog vid yrkesträffar, verksamhetsberättelse från skolsköterskor och verksamhetsbesök har vissa risker kunnat identifieras i verksamheten. Dessa kommer att leda till fokusområde under 2026 och framåt.

Exempel på hur EMI agerat för säker vård utifrån identifierade risker under 2024

Område	Mål	Resultat	Analys av resultat	Åtgärd	Uppföljning åtgärd	Omfattning	Källa
Avvikelser	Öka antalet avvikelser för att förbättra och öka säkerheten i verksamheten.	2025 inkomnio avvikelser	Målet är uppfyllt, som en del i strävan mot att ha ett öppet arbetsklimat för att minska risker i vårdmiljön	Samtalar öppet vid yrkesträffarna kring de inkomna avvikelserna för att minimera risken för att fel ska upprepas	Uppmuntra till att ta upp svåra frågor som kan leda till en avvikelse och anmäla dem.	Varje avvikelse utreds efterhand de inkommer.	Avvikelser förs in i journalsystemet Prorenata och sparas i systemet.
Journalgranskning	Säkerställa och öka kvaliteten i	Vid dialog på yrkesträffar och		Att genomföra gemensam journalgranskning	Målet att genomföra gemensam	Årligen	Mall för journalgranskning finns i rutiner för

	dokumentation	vid övertagande av journal av elev framkommer olika sätt att dokumentera.		skning årligen, använda sig av skol VIPS	journalgranskning genomföres under våren 2025.		skolsköterskor i driven
Epikris saknas	Öka patientsäkerhet genom sammanfattning av elev som lämnar skolan eller vid byte av stadie.	Där kan det upptäckas att elev tex inte erbjudits vaccination. Att hälsobesök inte genomförts och om uppföljningar missats.	För att öka följsamhet till rutiner och hitta avvikelser som kan åtgärdas	Genomgång av vaccinationer på YGT, att vid höst och sportlov gå igenom smarta checklistor i Prorenata.	Enligt rutin (se omfattning)	Vid byte av stadie och när eleven flyttar eller börjar gymnasiet.	Prorenata sammanfattade bedömning av elever vid stadiebyte och om eleven byter skola. Detta blir ett fortgående arbete kommande år
Medicinteknisk utrustning (MT)	Kvalitetsäkra funktionen MT utrustning. För säker utrustning, pålitlig användning och funktionalitet.	All medicinteknisk utrustning har kalibrerats även 2025	Risk för felvärden om inte utrustningen är kalibrerad.	Avtal med MT konsult för årlig kalibrering och kontroll. MLA samordnar kontrollen.	Återkoppling från konsult om resultat från kalibrering. MLA informerar vederbörande skolsköterska.	Inga felvärden framkom vid årets kontroll	
Digital hälsoenkät	Skolsköterskorna fortsätter med de digitala hälsoenkäterna som skickas ut från journalsystemet Prorenata.	Det har fungerat bra med de digitala hälsoenkäterna.	Det har varit en hög andel elever som genomför sina hälsosamtal.	Skolsköterskorna fortsätter med sina hälsosamtal enligt basprogrammet.	Länsövergripande dialoggrupper tillsammans med folkhälsostateg RVB. Utvärderar frågor i samverkan med regionens skolsköterskor. Därefter revideras och utvärderas frågorna.	Fortlöpande under läsåret, målet är att det är klart under april månad	Prorenata och region västerbotten
Journalsystem Prorenata	Prorenata journalsystem infördes	Det har blivit gynnsamt för	Det har ökat patientsäkerheten att			Dokumentationen sker fortlöpande	Prorenata

	för skolsköterskor och övriga i elevhälsan 231220.	eleven då all information följer den enskilde eleven både ur ett medicinskt, psykiskt och pedagogiskt perspektiv.	kunna följa upp för skolsköterskor kring textkränkningar och pedagogiska svårigheter. Högräddning patientssäkerhet utifrån journalsystemets smarta checklistor			e i det dagliga arbetet	
--	--	---	--	--	--	-------------------------	--

Öka kunskap om inträffade vårdskador

SOSFS 2011:9 7 kap. 2 § sista stycket, HSLF-FS 2017:40 3 kap. 1 §, PSL 2010:659 3 kap. 3 §

Inga allvarliga vårdskador har inträffat under året 2025, ej heller har det inte skett någon anmälan enligt Lex Maria. Under 2025 har nio avvikelser kommit från skolsköterskorna.

Antalet avvikelser har ökat från året innan, vilket var en målsättning. Utifrån inkomna avvikelser har processer med ökad risk för misstag identifierats. Analys av avvikelser har bidragit till att identifiera områden som behöver fokuseras på. De identifierade områdena är vaccinationsprocesser, remissvar som uteblivit samt fel inmatad information har identifierats, rutiner har upprättats. Det nya journalsystem som införts gör vaccinationsprocessen säkrare, utifrån systemets befintliga rutiner. De avvikelser som inkommit har med mänskliga faktorn att göra.

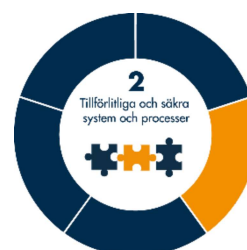

Tillförlitliga och säkra system och processer

Arbetsprocesser och metoder finns beskrivna i ledningssystem för EMI i grund- och gymnasieskola och anpassad grundskola. Processer, metoder och lokala rutiner finns beskrivna i Metodbok. Där beskrivs även rutin för avvikelshantering.

Säker vård här och nu

Hälso- och sjukvården präglas av ständiga interaktioner mellan människor, teknik och organisation. Förutsättningarna för säkerhet förändras snabbt och det är viktigt att agera på störningar i närtid.

Riskhantering

SOSFS 2011:9, 5 kap. 1 §, 7 kap. 2 § p 4

Arbetet sker genom att fortlöpande bedöma om det finns risker för att negativa händelser skulle kunna inträffa och som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet. Detta sker genom avvikelser, dialog på yrkesträffar, samarbete vid vaccinationer, verksamhetsbesök och egenkontroller.

Stärka analys, lärande och utveckling

Avvikelser

PSL 2010:659, 6 kap. 4 §, SOSFS 2011:9 5 kap. 5 §, 7 kap. 2 § p 5

Avvikelse rapportering genomförs för att identifiera risk för vårdskador. I samtal med den enskilde medarbetaren och i dialog vid yrkesträffar kan det framkomma saker som vi tillsammans beslutar att rapportera in som en avvikelse. Detta för att synliggöra och därigenom minska risken för att samma fel görs fler gånger.

Verksamhet	EMI Grundskola	EMI gymnasieskola	Psykolog	Totalt
Antal avvikelser 2025	8	1	0	9

Analys

Vaccinationer är den process som har flest avvikelser, de har ökat från föregående år. Även detta år har vi uppnått de mål som sattes med att identifiera fler avvikelser. Det framkom fler avvikelser som blev kända vid den gemensamma journalgranskning och i samtal vid yrkesträffar. Det har även framkommit avvikelser i samband med årskursbyte mellan stadierna när skolsköterskorna gjort sammanfattande bedömningar eller vid andra tillfällen som när eleven flyttar. De avvikelser som inkommit är; en elev som fått rätt dos men dosen dokumenterades fel. Genom det nya journalsystemet Prorenata finns det upprättade rutiner som måste följas för att kunna genomföra vaccination som ordination innan eleven kan vaccineras för att kunna dokumentera den genomförda vaccinationen. Viktigt att använda sig av Prorenatas journalsystem som tillhandahåller smarta checklistor där skolsköterskan kan se vilka som fått sitt vaccin och om man tackat nej. Samma gäller med alla hälsokontroller och mätvärden som elevhälsans medicinska insats ska erbjuda alla elever (basprogram).

Verksamhetsberättelsen visar på att alla som tackat ja till vaccination har fått sin vaccindos. Några vårdnadshavare har inte lämnat in samtycke till vaccinationen, de har därför inte heller tackat nej till att deras barn ska vaccineras. Vid dessa fall fortsätter skolsköterskan att ta kontakt med vårdnadshavarna. Skolan påminner även vårdcentralen i de fall de väntar på vaccinationsordination för nyanlända elever.

Verksamhetsberättelsen visar på att alla elever har erbjudits hälsosamtal. Några elever har valt att inte delta vid hälsosamtalen under läsåret. Skolsköterskorna fortsätter med jämna mellanrum att erbjuda eleven möjlighet att komma till samtal och kontroller.

Loggkontroller genomförs av MLA, inga avvikelser har framkommit hos någon av skolsköterskorna. Varje skolsköterska har enbart behörighet för sin skola. På Volgsjöskola genomför man årskurskontroll för de klasser som man är ansvarig för, skolsköterskorna hjälper varandra vid vaccinationstillfällen, de stöttar varandra vid elevbesök som sker hos skolsköterskan på öppenmottagningen eller om de kommer på andra besök, detta pga de inte arbetar heltid och då täcker upp för alla elever. Därav förekommer besök på elever som går från F-klass till åk 6 hos båda skolsköterskorna.

Skolsköterskorna deltar i digitala utbildningar som är kostnadsfria, alla delar med sig och tipsar varandra om olika utbildningar som kan vara av värde för oss skolsköterskor.

Digitala utbildningar som förekommit, Regionen med fokus mot den digitala hälsoenkäten. Högstadiets och gymnasiets skolsköterskor har deltagit i SIP barnets plan. Regionens utbildning spel om pengar.

Måltidsråd som är gemensam för grundskola och gymnasieskola har följts upp under hösten, där kan man se att det haft god effekt med minskat matsvinn efter att matbrickorna tagits. Införandet av schemalagda luncher har haft god effekt med att eleverna äter lunch måltiden. Genom den nya modellen av anpassad kost har det framkommit att eleverna ofta smakar och äter den mat som serveras som dagens huvudmåltid i matsalen.

Klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §, 3 a § och 6 §, 7 kap. 2 § p 6

Rutiner för klagomål och synpunkter från elever, anhöriga och andra finns på Vilhelmina kommuns webbplats. Inga klagomål har inkommit från patientnämnden eller Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Inga anmälningar har heller gjorts till IVO. De avvikelser som inkommit har skett via journalsystemet Prorenata.

Öka riskmedvetenhet och beredskap

Professionsträffarna leds av MLA där lyfts förbättringar, där samverkas kring utveckling och förbättring av rutiner.

MÅL, STRATEGIER OCH UTMANINGAR FÖR KOMMANDE

ÅR

Mål 2026 övergripande mål= öka patientsäkerheten	Strategier	Planerade åtgärder och aktiviteter	Planerad egenkontroll
Öka patientsäkerheten kopplat till journalföring	Fortsätta bygga mallar för att fortsätta utveckla journalföringen och få en samsyn i dokumentationen	Gemensam journalgranskning och genomföra en kompetensutveckling i dokumentation	För att se en utveckling vid nästa års journalgranskning.
Utveckla kvalitetssäkring av basprogram i smarta checklistor	Prorenata journalsystem är nyligen infört. Är alla elever ännu inte påkopplade på smarta checklistor, det är ett fortlöpande arbete som pågår.	Boka gemensamma tider vid några tillfällen för att genomföra arbetet med att färdigställa smarta checklistor för alla elever.	Arbetet pågår tills alla elever är införda på smarta checklistor för basprogram som hälsosamtal och vaccinationer.
Införande av Metodbok för ökad patientsäkerhet	Målet är att arbeta fram en metodbok som utgår från Umeås metodbok som är samverkad mot Region Västerbotten.	Att ta fram Metodbok som ska implementeras i den dagliga verksamheten.	MLA har påbörjat arbetet med att upprätta metodbok

Öka patientsäkerhet kopplat till vaccinationer	Att följa befintliga rutiner vid vaccination i EMI. Utveckla samverkan och processer med primärvården kring vaccinationsordination av migranter.	Dialog på yrkesträffar för att säkerställa momenten kring vaccination från ordination till vaccination. Ny dialog med primärvårdsansvarig kring implementerad rutin. (Lovisa Jenstad Region Västerbotten	MLA kontrollerar varje månad statistik hur många vaccinationer som genomförts.
--	---	---	--

BILAGA 1.

Avvikelse EMI Vilhelmina kommun 2025 sammanställning

Typ av avvikelser

Typ av avvikelse	Åtgärd
Remissvar som inte besvarats.	Kontakt är tagen med mottagningen som blev remitterad till, förmodad orsak att de fick ett nytt journalsystem i samband med kontakt med elever. Alla berörda är kontaktade och informationen är kommunicerad.
Felinmatad information	Dokument på fel elev blev inskannad i fel journal. Anteckningen kunde strykas innan journalen skickades vidare till gymnasiet. Informationen blev inte känd för någon obehörig.
Felskriven vaccinationsdos har skrivits vid tre tillfällen	En justerande anteckning har genomförts på vardera felskrivning
En elev på anpassad grundskola har inte blivit erbjuden vaccination i åk 8.	Eleven erbjuds vaccination på sin nuvarande skola och meddelas om det inträffade av nuvarande skolsköterska. MLA på vardera skola skriver en avvikelse.